

15 Melodies d'arreu del món

Vet aquí les darreres partitures. Són exemples senzills de la música que toca el diatònic de diferents països. En alguna partitura s'han fet petites adaptacions per tal que es puguin tocar bé amb el nostre «dues files». Trobaràs també algunes explicacions sobre les característiques de la música d'aquella zona i sobre la partitura en concret.

D'aquí endavant ja és feina teva anar buscant enregistraments o partitures més difícils per estudiar un repertori més elaborat i personal; sempre val la pena basar-se en l'experiència

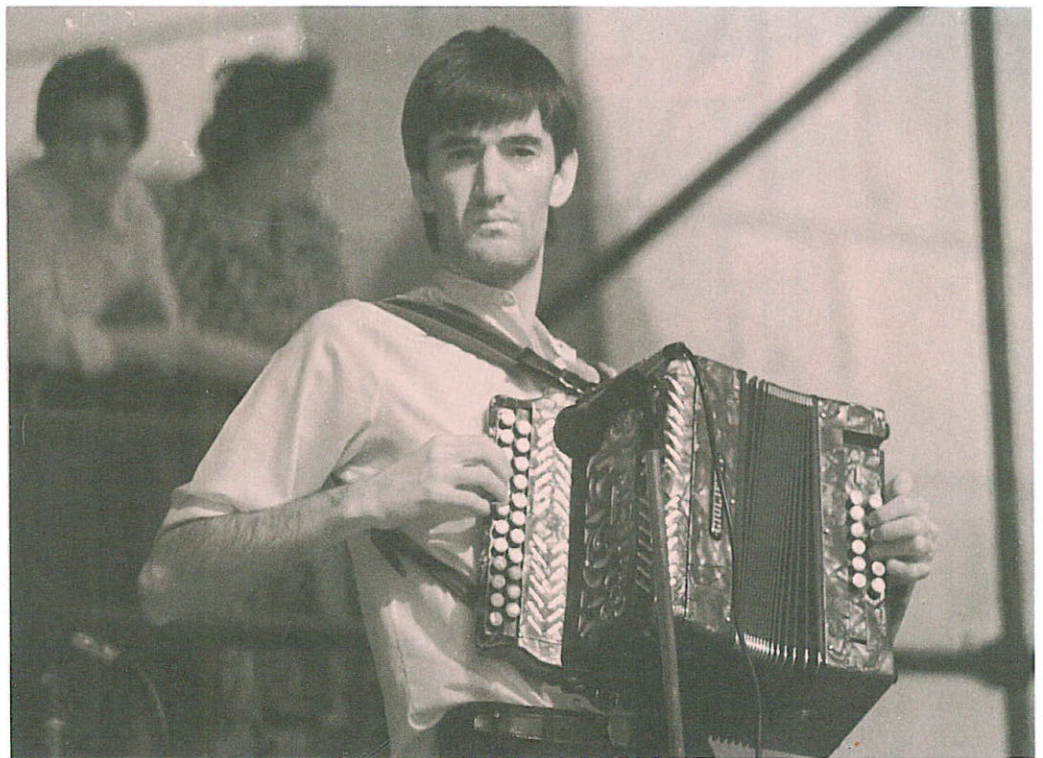
dels bons acordionistes de cada país. Amb el teu vuit baixos encara pots avançar molt més, però segons les exigències del teu repertori et caldrà tenir un acordió amb botons suplementaris.

Veuràs que en aquestes partitures el pentagrama no té la ratlla que li afegíem a sota, encara que igualment podrem posar les indicacions que féiem fins ara. Val la pena acostumar-nos a treballar amb les partitures «normals», on sempre podem afegir els senyals que vulguem per fer-nos-les més entenedores.

Les «trikitixes» del País Basc

Calia començar pel diatònic basc, genèricament «trikitixa». Les melodies bàsiques que toquen la pandereta i el diatònic basc són les *trikitixes* i *fandangos* (ritme ternari, la primera més la veu del que toca el pandero) i les *porrusaldes* i *arin arin* (ritme binari, la primera també cantada pel «panderujotzasleak»). Dins les moltes altres tonades que toquen és ben curiós observar com a totes, encara que siguin ben conegudes, els donen un aire molt propi d'on indentifiques que es tracta d'un diatònic basc, d'una trikitixa.

Les dues melodies que tenim són ben conegudes pels «trinkitrilaris» i les tocarem amb la fila de fora creuant amb la de dins. Caldrà fer-les una mica ràpides si volem donar-los l'aire basc. (Respectant el caràcter divulgatiu d'aquest mètode, s'han tret els temes més difícils i se n'han buscat de característics dels diferents llocs, però de menys dificultat. És per això que no hi ha cap partitura d'una trikitixa, ja que tots tenen una certa dificultat.)

Trikitilari (Iñaki Zabaleta).

1. Biribilketa

popular de les trikitixes basques

♩. = 152

Diatònic, pandereta i veu. (Juanita Gorroño i Eduardo Eguiarte. País Basc.)

2. Fandango

popular de les trikitixes guipuscoanes

$\text{♩} = 88$

The musical score is written in 3/4 time with a tempo of 88 beats per minute. It features a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a treble clef, and the accompaniment is written in a bass clef. The score includes various musical notations such as notes, rests, and ornaments. Above the notes, there are circled letters indicating solfège syllables: SOL, RE, MI, LA, and SI. Below the notes, there are numbers indicating fingerings: 1, 2, 3, 4, 5. The score is divided into two systems of four staves each. The first system starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The second system starts with a bass clef and a key signature of one sharp. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

Mètode d'acordiò diatònic

El diatònic a Sardenya

Encara que al mètode no hi ha inclòs cap fragment de música sarda, val la pena saber que en aquesta illa el diatònic de dues files és un instrument molt conegut. A les festes dels pobles canten, reciten poesies i ballen al so del diatònic i d'un instrument autòcton, les launeddes.

Francesco Giannattasio, en els fulls que acompanyen el disc «Sardegna: organetto», explica com el diatònic es va adaptar perfectament a les danses folklòriques de l'illa («ba-

llu», «passu torrau», etc.), definint amb els anys una tècnica per tocar absolutament original. Fan moviments d'obrir-tancar ràpids, accentuant el ritme amb impulsos de la manxa i amb l'acompanyament de la mà esquerra. Diu aquest estudiós del diatònic italià: «L'estil musical determina tant la tècnica per tocar que, amb un mínim d'experiència, seria possible reconèixer un diatònic sard en una pel·lícula muda que només ens en mostrés les imatges.»

La tarantel·la italiana

Llegim al llibre *I canti popolari italiani*: «La tarantel·la, aquest ball dur i violent, és ben viu a moltes àrees del nostre sud, on resta en forma arcaica, ben lluny de les estilitzacions semi-cultes que agraden tant al públic burgès. Lligada en el seu origen al ritus i a la teràpia del *tarantisme*, aquesta és una dansa de festeig, plena d'explicitacions sexuals i de manifestacions de violència.»

En els seus inicis la ballava una persona que agafava com un atac de bogeria per causa d'una picada de l'aranya taràntula. Per curar-se li calia començar a ballar i no parar fins que caigués esgotada (tarantisme).

Als pobles d'Itàlia on es ballen tarantel·les, ho fan amb la música d'un «Du'botte» i d'una pandereta (tamburello) molt grossa. Antigament les tarantel·les es tocaven amb zampogna

(sac de gemecs o cornamusa), però aquest instrument, en aquesta i moltes altres ocasions, va ser desplaçat pel diatònic. S'hi afegeix freqüentment el violí i la guitarra.

La seva estructura és simple: en compàs 6/8,

marcant a la mà esquerra la figura ,

anirem fent dos compassos obrint i dos tancant (sonaran insistentment l'acord de tònica i el de dominant, i igual a com diuen que passa amb els roncs de la cornamusa, es va creant un clima on músics i balladors arriben a quedar «penjats» i perden la noció del temps i del canviament). Anirem fent frases de vuit compassos, i sempre les repetirem. Caldrà conservar bé el ritme, i creuarem tota l'estona per respectar al màxim l'obrir-tancar.

3. Tarantel·la «Majore-Minore» (F. Giannattasio)

Aquesta tarantel·la, com passa en moltes altres, comença en to menor (acompanyament La m/Mi), canviant després a to major (Sol/Re). Barrejar frases en les dues escales, major i menor, enriqueix la melodia i ens dóna idees per a, posteriorment, començar a improvisar.

Per més claredat al separar els diferents trossos, s'ha partit el darrer compàs, que continua

a la ratlla següent (i que ja és una altra frase). No s'indiquen els dos puntets de repetició, malgrat que calgui repetir cada ratlla, de vegades fent alguna variació (així les notes que tenen el pal amunt i avall, la primera i la segona vegada). Posa't a tocar les tarantel·les sense por, que surten més fàcilment del que sembla, i són ben característiques del nostre acordió.

♩ = 152

A

B

C

D

E

F

G

Mètode d'acordió diatònic

4. Saltarel·lo

tradicional Itàlia

El ball més propi de tota la Itàlia central és el Saltarel·lo. D'origen molt antic (hi ha documents del segle XIV) encara es ballen les seves variants en les ocasions festives, sobretot als casaments. És freqüent que acompanyi al diatò-

nic el «tamburo a frizione» (simbomba). En aquest fragment podem observar els molts paral·lismes que té amb la Tarantel·la i amb altres melodies de diatònic que tenen el mateix ritme.

Final d'un atac de tarantisme. (S'observa molt bé la formació que acompanya el diatònic.) Any 1959.

5. Scottisch du Pere Rouxel

(A. Pennec. Bretanya)

A França hi ha molts afeccionats al diatònic, alguns molt bons, i a part dels discs que van fent els grups de folk o de recerca de la música tradicional, on sovint intervé l'acordió diatònic, els bons acordionistes contínuament fan concerts i cursets molt interessants. De les moltes melodies que ens arriben d'aquest estat veí escollim un scotish i un vals. L'scotish —en realitat en són dos de diferents que podem aprendre independentment l'un de l'altre— el farem: la part A amb la fila de SOL i sense creuar, i la part B, en La menor, creuant tota l'estona. (A la primera part estan marcades les notes que fem obrint, i a la segona porten l'aspa les que fem amb la fila de dins.)

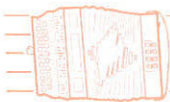
L'scotish (nom que podem escriure de diverses maneres, derivades de la paraula «schottisch», en alemany «escocès») va ser molt popular durant la segona meitat del segle passat. Originari d'Escòcia, almenys en el seu nom, a cada lloc on es va conèixer va seguir la seva pròpia evolució. Més avall del Pirineu es convertí en el *xòtis*. Els nostres avis segur que l'havien ballat: la parella ben agafada, el ritme pausat però marcat, i el pas una mica semblant al de fox.

A Madrid també va ser popular, agafant el seu propi aire, però malgrat la fama i les particularitats del xòtis madrileny, no és un ball originari d'allà.

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time, with a tempo marking of quarter note = 80. It consists of four staves. The first staff is marked with a circled 'A' and contains notes for SOL, RE, SOL, and LA. The second staff continues the melody with notes RE, SOL, RE, SOL, SOL, and LA, and includes the instruction 'REPETIR A' and 'PASSAR A B'. The third staff is marked with a circled 'B' and contains notes LA, SOL, LA, and DO, with fingerings 3 7 4, 3 2 4 2 3, 4 3 4, and 3 4. The fourth staff contains notes FA, SOL, DO, LA, and DO, with fingerings 4 5, 2, 4, 3, and instructions 'PER REPETIR B' and 'PER FER DG'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

Festa d'avis, França.

6. Les ones del Danubi (fragment)

(J. Ivanovici, adaptat per Marc Perrone)

Del darrer disc d'aquest gran acordionista diatònic francès escollim un vals molt conegut, que han tocat sempre les orquestres de ball als nostres envelats. És d'un autor clàssic i amb la versió per a diatònic de M. Perrone ha estat la base de la banda sonora d'una pel·lícula iugoslava («Papá está en viaje de negocios»/E. Kusturica).

Aquest vals és un bon exemple de com fer variacions a una melodia determinada: al pentagrama de sobre hi ha les notes del vals, mentre que al de sota estan indicades algunes de les variacions que fa M. Perrone. Es basen a

anar tocant els arpegjis dels acords que fem a l'esquerra. Aquesta manera de desenvolupar una melodia la podem aplicar en moltes ocasions, fent els arpegjis a aquest ritme o encara a més velocitat.

Quan els dits «ens vagin sols» anirem descobrint com el nostre petit acordió té moltes possibilitats amagades.

A l'hora de tocar el Sol# en passatges ràpids que fem prement la manxa (com al començament de les variacions d'aquest vals) ens serà quasi necessari tenir aquesta nota tancant. D'això se n'ha parlat a la pàgina 116.

$\text{♩} : 60$

7. The Harvest home

Hornpipe irlandès

Les danses més característiques d'Irlanda i Anglaterra són els *reels*, *hornpipes* (ritme 4/4) i els *jigs* (gigues, ritme 6/8). En major o menor mesura a aquestes «Country Dances» sempre se'ls dona un aire ternari: és a dir que quan

posa caldrà que tendim a fer

o més exactament . Aquesta mane-

ra de llegir les partitures, semblantment a com succeeix en la música de jazz o en determinades obres clàssiques, també l'utilitzarem en alguna melodia més endavant.

Els diatònics que toquen a Anglaterra són iguals que els nostres, però en canvi els d'Irlan-

da estan afinats diferent: entre una fila i l'altra hi ha una distància de mig to. Això vol dir que la tècnica per tocar serà totalment diferent, ja que al creuar els sortiran unes notes cromàtiques que nosaltres no tenim. La melodia irlandesa que s'ha escollit fa servir només una fila, i la podem tocar perfectament amb el nostre diatònic.

S'han marcat amb cercles les notes que es fan obrint.

En aquest tipus de música quasi no es fa servir la mà esquerra; fixa't que farem Baix-Acord, sempre amb els mateixos botons, a ritme de (marcat al primer compàs): ja veuràs que així t'anirà bé quan toquis de pressa, al ritme indicat (Blanca = 112 x').

Acomp. DO/SOL B A B A etc.

Escòcia, a començaments d'aquest segle.

8. Pop goes the weasel

Giga anglesa

$\text{♩} = 126$

DO SOL DO SOL DO SOL
DO FA SOL DO LA SOL LA
SOL FA SOL DO SOL DO

D.C.

9. Rirchweiz-schottisch, Sauerntantz
Baviera (Alemanya)

No podia faltar una melodia de l'Europa Central, del lloc on va néixer l'acordió. Com sempre passa, de les partitures que ens arriben caldrà seleccionar les que ens puguin anar bé per tocar amb el nostre diatònic.

Aquest «sauerntantz» (ball de pagesos) és adaptat d'una partitura per a cítara. El primer

tros es toca amb la fila de fora (marcades les notes que creuarem amb la de dins) i el darrer és a la inversa (toquem amb la fila de dins i estan indicades les notes que farem amb la de fora). És un scotish ben alemany, que ens obliga a fer servir una tècnica prou completa però a l'abast.

The image shows a musical score for 'Rirchweiz-schottisch' in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked as quarter note = 84. The score consists of five staves of music. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and guitar-style fret numbers (e.g., 2, 3, 4, 5) and chord symbols (e.g., SOL, RE, LA, FA, DO) written above the notes. Some notes are marked with an 'x' to indicate they should be played on the outside string. The piece concludes with a double bar line and a final 'DO' note.

El diatònic a Eslovènia

A la República d'Eslovènia, una de les set que conformen Iugoslàvia, són molt populars uns diatònics de tres files. Són acordions fabricats per artesans d'allà, i tenen algunes petites diferències respecte als nostres: la posició de les files de botons (a la dreta) i el nombre de baixos i acords. Toquen música tradicional eslovena i ballables com els de tota l'Europa Central (polques, valsos, etc.), sempre donen a les melodies un aire alegre, fent ben marcat el contratemps. Normalment acompanyen en l'acordió una guitarra, un baix i diversos cantors.

Darrerament, a Barcelona, hem pogut escoltar un d'aquests acordions, el del grup «Frantjez Vseh Vetrov» (veg. discografia).

Els ens van explicar que els acordionistes eslovens són sempre afeccionats i de formació autodidacta, que aprenen a tocar «de pares a fills». I la manera que toquen no és senzilla: van fent contínuament diverses veus i variacions, de tal manera que la música no decau ni un moment.

10. Polca suïssa

A Suïssa es toquen uns diatònics una mica especials: tenen una forma característica, més suavitzada, i estan decorats amb paper de colors variats i amb marqueteria. Els anomenen «schwyzerörgeli», i els consideren uns instruments ben típics del seu país. Aquests instruments tenen dues o tres files de botons, i a l'esquerra un nombre considerable de baixos i acords unisonors.

Les melodies suïsses tenen un color ben propi: quan les toquen ho fan a una velocitat ràpida, amb gran quantitat d'ornamentacions. Els músics, generalment coneixedors del llenguatge musical, toquen amb una precisió i un virtuosisme admirable.

La història d'aquest diatònic és semblant a la d'altres països d'Europa: nascut cap al 1848, la seva popularitat va anar creixent fins a la època de la 1a Guerra Mundial, va anar decaient cap als anys trenta o quaranta, quan es ballava al so de les «jazzband». Cap al 1970 va tornar a ser molt conegut, i actualment hi ha força gent que el toca i que l'ensenya a tocar.

Per tocar aquesta polca com els suïssos, li haurem de donar aquesta velocitat ràpida ($\text{♩} = 120$), seguint les indicacions de creuar. Fixa't que es van intercalant compassos amb totes les notes obrint amb altres al revés; aquesta també és una característica de la manera de tocar el diatònic suís.

$\text{♩} = 120$

4 3 5 2 3 4 2 3 Sol

Re Sol Sol

Do Sol Re Sol Do

Sol Re Sol Sol

11. Pentillan sillala (Finlàndia)

Un dels instruments que arreu del món ha estat més estès i lligat a la música popular ha estat el violí. Als països escandinaus hi té també una gran tradició, i li treuen una sonoritat especial degut a les cordes que fa vibrar per simpatia. Aquí tenim un scotich finlandès, inicialment tocat amb violí, que respira aquest aire dolç, més aviat trist, de les melodies nòrdiques.

Encara que de Suècia no hi ha cabut cap melodia, transcrivim algunes dades d'un article de J. P. Yvert sobre la música tradicional sueca. Diu que des del segle XVII aquesta era molt estesa, acceptada i amb una sèrie de connotacions màgiques: «Nâchen», el Déu de l'aigua, era el que ensenyava a tocar els violinistes, el

que feia vibrar les cordes i les fustes dels instruments, fins i tot a vegades sense que ningú no els toqués. Però cap al 1830 la nova religió que arriba decreta que Nâchen i el dimoni són el mateix: els virtuoses músics populars han de cremar públicament els seus instruments si volen salvar l'ànima, i és així com desapareixen repertoris sencers en diverses regions. Fins a finals de segle, en part amb l'ajuda del diatònic que arriba, no es comença a tenir cura de la música i la dansa popular. Actualment, una política de recerca i difusió, impulsada des de les «Escoles de Música Popular», fa de Suècia un país d'avantguarda en el manteniment de la seva música tradicional.

El «schwyzerörgeli» o diatònic suís.

12. La galoppe de la malbaie

tradicional de Quebec

El Quebec, a l'Est del Canadà, és una zona francoparlant amb un arrelat sentiment nacionalista i que té una tradició musical pròpia, barreja dels diferents estils que, com l'irlandès, van arribar amb la immigració.

Abans el violí era el principal instrument de la música popular, però actualment el diatònic potser el toca encara més gent. Fan servir els de dues i tres rengles, però el més tradicional i estès és el melodió.

Philippe Bruneau, un dels més coneguts acordionistes, diu que li va costar més de trenta anys poder tocar com ho feien els músics virtuoses que sentia en els vells discs de 78 re-

volucions, i que el secret està a accionar la manxa del petit melodió amb el polze de la mà dreta.

Amb aquest diatònic de 10 botons i dos baixos, sense cap alteració, toca melodies que canvien de to diverses vegades i ensenya el ritme, l'energia i la quantitat de coses que té amagades el diatònic més senzill.

Aquesta antiga tonada del Quebec la tocarem amb una sola fila, com si tinguéssim un melodió a les mans. La mà esquerra és poc important: anirà tocant els botons 1 i 2 a ritme de , però quasi sense que s'arribi a sentir.

La música «cajun»

«Dissabte a la nit a la Louisiana francesa. Només passen uns minuts de les vuit, però el ball comença d'hora. Aquests són els homes que treballen dur —han d'aixecar-se aviat per anar als camps petrolíers—. No tenen els problemes de la gent de la ciutat respecte a la silueta i les robes elegants. Homes i dones forts, la majoria de cabell negre, brillant; tots parlant i rient, les seves veus formen un ambient, quasi tots parlen francès amb paraules angleses barrejades.

La música comença —una peça de ball, la pista plena dels primers acords. Dansa forta, exuberant, amb rialles divertides al xocar les parelles— tots els tipus de dansa a la vegada. La música es dispersa sobre els seus caps. La típica nit del dissabte a Lakview. // Nathan comença a

dallar amb l'acordiò. Pesat, somrient Nathan, amb l'acordiò sobre el seu ventre, les mànigues curtes arremangades, un mocador penjant-li de la butxaca del darrera. Toca amb explosions curtes i entusiastes, cridant els altres, picant amb els peus. La dansa continua cada cop més embolicada i sorollosa. Nathan toca la tornada amb l'acordiò al mateix temps que els nois s'acosten a la banda cridant entusiasmats. Amb el mateix moviment despenjat la música arriba al seu brusc final; la gent riu i aplaudeix tornant a les taules. L'ampolla passa davant l'escenari fins arribar a Nathan que beu, la torna i fa un altre petit pas de dansa. Els cajuns i la seva música.»

Fragments de l'escrit de Sam Charters a la tapa del disc BAYÚ (veure discografia).

13. Blues

El sud de Texas i la Lousiana cajun són regions originàries del blues, aquesta arrel tan important del jazz, i allà encara són vigents aquestes formes d'expressió tradicional. Als dos llocs va arribar-hi i va ser adaptat el diatònic, entre els cajuns ajuntant un melodió amb un parell de violins, una guitarra, un baix i una bateria, i tocant música com la descrita anteriorment. Una formació semblant existeix també amb el diatònic de tres files, definint el més actual estil «zydeco».

La música del blues, a l'haver nascut entre els negres originàriament africans, es basa en un ritme i una escala de notes pròpia, encara que té una harmonia com la nostra, provinent dels colons europeus. Esquemàticament, l'escala pentatònica de blues és:

Si transportem aquesta escala una segona major amunt, ens quedarà una altra escala pentatònica de blues, en tonalitat de Re, i que podrem tocar amb un instrument diatònic (harmònica o melodió) afinats en DO:

(d-66)

A complex musical score for guitar, likely in the key of D major. It consists of four staves of music. The first staff is labeled with a circled 'Re' and 'Sol'. The second staff has a circled 'Re' and 'Sol'. The third staff has a circled 'Sol' and 'Re'. The fourth staff has a circled 'Mi', 'La', 'Sol', and 'La'. The score includes various guitar techniques such as triplets, slurs, and accents, along with chord diagrams and fingering numbers (1-5) for the fingers.

Si a més toquen amb un diatònic de dues files, podrem fer un acompanyament molt correcte amb els acords de (Re), Sol i (La) (Major). Així està transcrita aquesta melodia de continuació, recollida per Yann Dour, un bon coneixedor dels blues i el diatònic.

Per adaptar-nos a l'escala i l'harmonia de blues, amb el nostre diatònic també tenim altres possibilitats: tocar en to de Mi (podem fer totes les notes de l'escala pentatònica i els acords principals, o en to de Sol (l'escala també la tenim completa, i l'acompanyarem amb els acords de (Sol) —podent fer Si b—, Sol —podent fer la Fa natural— Do i (Re)).

Els blues més coneguts tenen 12 compassos, amb una roda d'acords que pot ser, per exemple, Re/Sol7/Re/Re7//Sol7/Sol7/Re/Re//La/Sol/Re/La7//, però cal tenir present que el blues és originàriament una música vocal, sense una estructura ni un compàs precís. És més aviat a aquesta forma primitiva a la qual hem de tendir quan intentem de tocar-los amb el diatònic.

Haurem d'interpretar sempre el blues amb «swing», és a dir, no fent les corxeres normals sinó allargant més la primera, com si estigués

escrit Caldrà també buscar les sínco-

pes, «trinats» i seqüències de tresets que són pròpies del blues. I marcarem força aquestes «appoggiature» que estan escrites amb notes petites.

Mètode d'acordió diatònic

El diatònic a Amèrica Central i Amèrica del Sud

Encara que actualment no faltin mitjans per connectar el que passa a d'altres països, sembla mentida com moltes vegades la informació que en rebem és pobra, deformada i sovint expressament falsejada. Aquest és el cas de la música mexicana: sorprèn saber que l'acordió diatònic és l'instrument més conegut i estimat al nord d'aquest gran país. Hi ha emissores de ràdio on a tota hora es pot sentir el diatònic, i la música «norteña». A la ciutat de Mèxic, a qualsevol botiga de música, per petita que sigui, s'hi pot comprar un diatònic «Hohner» de tres files.

Aquest acordió s'ajunta amb el «bajo sexto» (una guitarra de cordes dobles metàl·liques i de grans dimensions), amb un contrabaix, freqüentment amb una bateria, un clarinet o un saxofon, i formen el «conjunto norteño».

Aquesta formació, originària del sud de Texas (ocupat juntament amb Nuevo México pels EEUU l'any 1848) i dels estats mexicans de Nuevo León, Tamaulipas i Coahuila, no ha perdut gens de vigència sinó que cada cop és més present a altres zones del territori mexicà.

El repertori de l'acordió «norteño» comprèn bàsicament la polca (aquesta denominació s'ha arribat a fer genèrica i extensiva a altres formes de ball de saló), l'scotish i la redova, que ve a ser la versió mèxico-tejana de la masurca europea. Darrerament també es toquen cúmbies, boleros i tangos, rock'n roll i altres balls moderns. L'acompanyament de la música cantada (cançons «rancheras», «corridos» i «coplas contestadas») també és característic del «tres files» mexicà.

«Los Tamaulipecos de la frontera». Nord de Mèxic.

14. El cerrito (Cerro de la silla)

schotis del Nord de Mèxic (Antonio Tanguma)

La transcripció musical s'ha basat en la figura:

per tal de donar una idea més exacta de l'estil interpretatiu. Però igual que ens ha passat en melodies anteriors, no hem de fer el puntet gaire marcat; també l'hem de llegir com si fésim tresets lligant les dues primeres notes:

Es podria escriure tota l'estona així, però no es

fa mai perquè ja se sobreentén i perquè així evitem enfarfegar les partitures inútilment.

I si ja hem parlat de Mèxic caldrà que ho fem ara d'altres països d'Amèrica Central i Amèrica del Sud, com de Colòmbia, on el diatònic es l'«instrument nacional».

Veritablement en aquests països fan sonar l'acordió diatònic d'una manera ben autèntica. Amb ell toquen l'estil de música tropical més estès des de Texas (entre els «chicanos», els originaris de la terra ocupada pels EEUU) fins a Veneçuela: la cúmbia. És extraordinari com s'adapten aquests ritmes calents a un instrument que alguns europeus només coneixen en la seva vessant freda.

El Vallenato

La formació més extensa i popular a Colòmbia és la d'un diatònic de tres files, el típic «Hohner-Corona III», que s'ajunta amb una caixa (com un timbal gros) i una «guaracha» (guiro). Sovint s'hi afegeixen unes congues i un baix elèctric. D'aquesta formació i dels ritmes que toquen, paral·lels a la cúmbia («son», «paseo», «merengue», «puya», etc., cada un amb les seves particularitats) se'n diu *Vallenato*.

La majoria de peces tenen una lletra que canta el que toca l'acordió, responent els altres quan hi ha cors. S'expliquen, improvisant tot sovint, petites històries de la vida quotidiana

(abans era un sistema de fer conèixer les notícies), i, evidentment històries d'amor. Alegre o trista, la vida l'expressen sempre tocant i ballant. A les festes i «vallenadas», que de vegades duren diversos dies, l'acordió va passant d'una mà a l'altra ininterrompudament.

La discografia és extensa, donada la gran popularitat dels instruments i el gran nombre de grups que hi ha, però malauladament poques vegades surt de Colòmbia per arribar fins a nosaltres.

Com diuen a l'improvisar versos, «Va home e», ritme, que aquesta «vaina» no és difícil!

15. Cúmbia Sanjacintera

(adaptat de R. Roman) Colòmbia

Per tocar la cúmbia cal tenir una base de percussió molt forta (buiro, congues, caixa, maraques, etc.) que ens anirà mantenint el ritme constantment. La melodia no és tan important, moltes vegades és repetitiva i improvisada d'una determinada manera per l'instrumentista. Aquesta partitura és un exemple d'una línia melòdica que després es podrà fer amb més repeticions, espais de silenci o frases afegides.

L'acompanyament es basa en la figura

encara que tampoc no és cosa fixa, i com que es toca de pressa, la mà esquerra a vegades queda una mica de banda.

♩ = 112 (Lam)

4 3 4 3 2 4 4 3 4 3 2 1,2,3 4 Mi (Lam) Mi (Lam) Mi

B A A B A A etc.

2 3 4 2 3 2 2 4 2 3

Mi 2 5 5 4 5 2 3 2 3 2 2

5 5 2 5 3 4 3

(Lam) Mi (Lam) Mi (Lam) Mi (Lam) (BAIXOS)

5 6 6 7 6 5 4 5 7 5 3 5 7 5 3 5 7 1 3 5 6 6 5 6 5 6 5 6

A. Ribas i alguns dels seus «Vallenatos».